

Sygn. akt VI RCa 146/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2016 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Niewiadomska

Sędziowie: SO Jolanta Piórkowska

SR del do SO Andrzej Hinz (spr.)

protokolant: starszy sekretarz sądowy Anna Greifenberg-Krupa

po rozpoznaniu w dniu 28 września 2016 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **małoletniej J. A.** reprezentowanej przez matkę U. B.

przeciwko **S. A.**

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Giżycku

z dnia 05 maja 2016 roku

sygn. akt III RC 35/16

- I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że ustalone tam alimenty obniża do kwoty po 1500 zł (jeden tysiąc pięćset złotych) miesięcznie;
- II. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie III dotyczący kosztów sądowych, obniżając je do kwoty 300 zł;
- III. w pozostałej części apelację oddala;
- IV. koszty procesu za instancję odwoławczą między stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt: VI RCa 146/16

UZASADNIENIE

Powódka małoletnia J. A. reprezentowana przez matkę U. B. po sprecyzowaniu swoich roszczeń domagała się zasądzenia na swoją rzecz podwyższonych alimentów w wysokości po 3.000,-zł miesięcznie poczynając od 1 lutego 2016r płatnej do 10 tego dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, w miejsce dotychczasowych alimentów w wysokości po 1.000,- zł miesięcznie zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 22 listopada 2011r w sprawie VI RC 1158/11. Domagała się również zasądzenia na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

(...)A. odpowiadając na pozew wniósł o jego oddalenie w całości. Żądał również zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Rejonowy w Giżycku wyrokiem z dnia 5 maja 2016r w sprawie III RC 35/16 zasądził od pozwanego na rzecz małoletniej powódki podwyższone alimenty w wysokości po 2.000,- zł miesięcznie z ustawowymi odsetkami na wypadek zwłoki w płatności każdej z rat, poczynając od dnia 11 lutego 2016r, w miejsce alimentów w wysokości po 1.000,- zł miesięcznie zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 22 listopada 2011r w sprawie VI RC 1158/.11.

W pozostałej części powództwo zostało oddalone. W kolejnym pkt, wyroku Sąd zasądził od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 600 tytułem opłaty od pozwu od której małoletni powódka była zwolniona z mocy ustawy.

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka jest dzieckiem pozwanego. Alimenty w dotychczasowej wysokości zostały ustalone w wyroku rozwodowym rodziców powódki z dnia 22 listopada 2011r. W tym czasie pozwany dobrowolnie łożył również na utrzymanie starszej, studiującej córki kwoty po 1.700,- zł miesięcznie. Sąd wskazał, że powódka z matką zamieszkują w domu jednorodzinnym. Matka powódki pracuje w szpitalu (...) w W., gdzie kieruje dwoma oddziałami, bierze również dyżury. Dodatkowo matka powódki pracuje w dwóch poradniach zdrowia (...) w P. i G., a nadto prowadzi jeszcze prywatną praktykę lekarską. Z tytułu zatrudnienia w samym szpitalu (...)zarabia prawie 5.000,- zł netto miesięcznie. Sąd ustalił, iż z dochodów z prowadzenia prywatnej praktyki lekarskiej matka powódki utrzymuje dom, w tym spłaca kredyt zaciągnięty na jego zakup w wysokości po 2.500,- zł miesięcznie. Dodatkowo matka powódki utrzymuje mieszkanie, które przypadło jej w wyniku podziału majątku z pozwanym, a którego pomimo starań nie udało się jej sprzedać, ani wynająć. Małoletnia powódka uczęszcza 2 razy w tygodniu na dodatkowe zajęcia z języka angielskiego – koszt jednej godziny to 40,- zł.

Odnośnie sytuacji materialnej oraz możliwości zarobkowych pozwanego Sąd Rejonowy ustalił, iż nie posiada on na utrzymaniu innych dzieci. Pozwany pomaga finansowo swojej matce – ponosi koszty związane z utrzymaniem jej mieszkania w wysokości około 400,-zł miesięcznie. Dodatkowo pozwany opłaca opiekunkę, która przychodzi pomagać jego matce w wysokości po 800,- zł miesięcznie. Pozwany z żoną zamieszkują w mieszkaniu stanowiącym ich współwłasność w udziałach $\frac{1}{4}$ do $\frac{3}{4}$. Razem z nimi mieszka dwoje dzieci żony pozwanego, na które otrzymuje ona alimenty w wysokości po 500,- zł miesięcznie. Koszty utrzymania zajmowanego przez nich mieszkania to łącznie kwota około 1.000,- zł miesięcznie, którą pozwany z żoną ponoszą po połowie. Sąd wskazał, że pozwany jest lekarzem zatrudnionym w (...)w M.. Pozwany pracuje w ramach prowadzonej działalności gospodarczej – osiąga dochód w wysokości 8.000,- zł miesięcznie. Do listopada 2014r pozwany pełnił funkcję dyrektora w w/w (...), jednakże rozwiązał on umowę za wypowiedzeniem. Sąd wskazał, że w latach poprzednich pozwany osiągał dochody w wysokości: 227.201,201 zł w roku 2012; 244.193,56 zł w roku 2013 i 245.995,15 zł w roku 2014r, a w roku 2015r było to 141.502,53 zł, co daje 12.000,- zł miesięcznie.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługiwało częściowo na uwzględnienie.

Przywołując treść art. 138 kro Sąd Rejonowy wskazał na okoliczności jakie bierze się pod uwagę rozpoznając roszczenia o podwyższenie świadczeń alimentacyjnych. Zdaniem Sądu Rejonowego od ostatniego orzeczenia ustalającego wysokość przysługujących powódce alimentów zakres jej usprawiedliwionych potrzeb znacznie wzrósł. Powódka ma obecnie już (...) lat, uczy się w Liceum (...), szybko rośnie i rozwija się, a jednocześnie wzrosły ceny towarów i usług.

Sąd podkreślił, że przedstawicielka ustawowa powódki, w głównej mierze realizuje swój obowiązek poprzez osobiste starania o jej wychowanie i utrzymanie. Stąd też pozwany powinien łożyć na zaspokojenie rosnących potrzeb córki i utrzymanie standardu jej życia na poziomie, na jakim je wiodła, gdy jej rodzice tworzyli jeszcze rodzinę. W tym czasie rodzina powódki często wyjeżdżała wspólnie na wakacje za granicę, małoletnia chodziła na jazdę konną, wyjeżdżała na obozy. Sąd podkreślił, że kwota do jakiej podwyższył alimenty stanowi zaledwie 17 % dochodów pozwanego, a dzięki temu małoletnia powódka będzie mogła rozwijać swoje zainteresowania, a w szczególności kontynuować naukę,

tak aby w przyszłości rozpocząć studia medyczne. Sąd dodał, że pozwany od trzech lat nie alimentuje również swojej starszej córki, „a zatem obowiązek alimentacyjny powoda obowiązuje tylko wobec młodszej córki”. Sąd zaznaczył, że skoro matka powódki, z którą ona mieszka, dzieli się z nią wszystkimi dochodami, zatem jej ojciec mieszkający oddzielnie winien w większym niż dotychczas stopniu uczestniczyć w kosztach jej utrzymania. Sąd wskazał również, że w poprzednich latach pomimo osiągania znacznie wyższych dochodów pozwany nie dzielił się z powódką swoimi zarobkami łożąc na jej utrzymanie alimenty odpowiadające zaledwie 5 % jego miesięcznych dochodów.

Uzasadniając rozstrzygnięcie o kosztach Sąd powołał art. 98 § 1 k.p.c. obciążając pozwanego kosztami opłaty sądowej, od której powódka była zwolniona z mocy ustawy.

Od powyższego wyroku apelację wniósł pozwany zaskarżając go w pkt. 1 i 3.

Powołując się na treść art. 368 k.p.c. wyrokowi Sądu I instancji zarzucił:

1) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść orzeczenia poprzez naruszenie art. 212 § 1 k.p.c. i art. 299 k.p.c. poprzez przyjęcie, że wysłuchanie informacyjne stron jest dowodem i dokonanie na tej podstawie ustaleń stanu faktycznego z pominięciem dowodu z przesłuchania stron

2) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez :

- przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, a dokonanej wybiórczo, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, poprzez przyjęcie, że potrzeby małoletniej powódki wzrosły, gdy nie zostało to w żaden sposób wykazane

- niezbadanie zakresu rzeczywistych usprawiedliwionych potrzeb małoletniej powódki

- uwzględnienie matki powódki przy ustalaniu jej możliwości zarobkowych, podczas, gdy nie przedstawiono na tę okoliczność żadnych dowodów, jak również, że zobowiązania te pozostają w związku z zaspokajaniem podstawowych potrzeb rodziny

- sprzeczne z zebrany w sprawie materiałem dowodowym ustalenie, że pozwany osiągnął w roku 2015r dochód w wysokości 141.502,53 zł, podczas, gdy w rzeczywistości jest to kwota przed opodatkowaniem – prawidłowo ustalone miesięczne dochody pozwanego wynoszą 8.000,- zł

- uwzględnienie kosztów utrzymania dodatkowego mieszkania przedstawicielki ustawowej powódki jako usprawiedliwionych potrzeb powódki, podczas gdy ten składni majątku nie stanowi uzasadnionego kosztu utrzymania rodziny.

- nieuwzględnienie spadku dochodów pozwanego z kwoty 15.000,- zł miesięcznie do kwoty po 8.000,- zł miesięcznie.

- uwzględnienie, że nastąpił wzrost cen uwzględniających wzrost alimentów, podczas, gdy w rzeczywistości w okresie od ostatniego ustalenia alimentów wzrost ten był symboliczny

3) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez uwzględnienie jako usprawiedliwionych potrzeb dziecka przyszłych ewentualnych korepetycji, których obecnie ono jeszcze nie pobiera, a zatem uwzględnienie stanu rzeczy nieistniejącego w chwili zamknięcia rozprawy

4) naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez sporządzenie uzasadnienia w sposób uniemożliwiający prawidłową kontrolę wydanego orzeczenia poprzez nieustalenie przez Sąd jaka jest miesięczna kwota usprawiedliwionych wydatków na małoletnią, oraz co składa się na tę kwotę.

5) naruszenie art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez uznanie za prawdziwe twierdzeń powódki dotyczących usprawiedliwionych kosztów utrzymania dziecka, podczas gdy pozwany je kwestionował i nie przedstawiono na tę okoliczność żadnych dowodów

6) naruszenie art. 328 k.p.c. poprzez wielokrotne zawarcie w uzasadnieniu wyroku, iż okoliczności są oczywiste podczas, gdy brak jest powołania w uzasadnieniu wyroku na jakiej podstawie Sąd ustalił powyższe okoliczności.

Pozwany zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu również naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 138 kro i uznanie, że zachodzą okoliczności uzasadniające zwiększenie obowiązku alimentacyjnego powoda, w sytuacji gdy koszty utrzymania powódki nie uległy zmianie, a jednocześnie zmniejszyły się możliwości zarobkowe pozwanego. Wskazał, że Sąd powołuje się na aktywność jaką powódka przejawiała w roku 2011r na uzasadnienie jej zwiększonych potrzeb, podczas gdy obecnie nie korzysta ona już z takich zajęć. Podobnie Sąd wskazywał w sposób nieuzasadnione na prawdopodobne przyszłe wydatki na korepetycje na uzasadnienie obecnego wzrostu kosztów utrzymania powódki. Również wydatki na wypoczynek letni i zimowy nie mogą być wskazywane na uzasadnienie zwiększenia alimentów, albowiem już były one uwzględnione przy ustalaniu alimentów w obecnej wysokości. Również osobiste starania matki powódki o jej wychowanie i utrzymanie nie mogą uzasadniać zwiększenia alimentów, gdyż okoliczność tę wzięto pod uwagę przy poprzednim ustalaniu wysokości obowiązku alimentacyjnego pozwanego. Sąd w sposób niewłaściwy pominął również możliwości zarobkowe i majątkowe matki powódki i jej obowiązek przyczyniania się do utrzymania małoletniej. Zarzucił, że Sąd pominął również pozostałe wydatki czynione przez niego na rzecz córki – opłaty za telefon, nowy telefon, wyjazdy na wakacje

W oparciu o powyższe zarzuty wniósł o zmianę wyroku Sądu Rejonowego w Giżycku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów procesu za II instancję według norm przepisanych;

Odpowiadając na apelację pozwanego powódka wniosła o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od na swoją rzecz od pozwanego kosztów postępowania za instancję odwoławczą według norm przepisanych..

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Apelacja pozwanego zasługiwała częściowo na uwzględnienie.

Podniesione przez powoda w apelacji zarzuty są wielokrotnie trafne, ale nie uzasadniają one wydania wnioskowanego przez niego rozstrzygnięcia.

W pierwszym rzędzie podnieść należy, iż przede wszystkim zgodzić się należy ze skarżącym, iż Sąd Rejonowy w sposób dość dowolny i niezajdujący uzasadnienia w przeprowadzonych dowodach uznał, iż w ciągu ostatnich lat doszło do takiej zmiany zakresu usprawiedliwionych potrzeb powódki, która uzasadnia dwukrotne zwiększenie obowiązku alimentacyjnego pozwanego. Sąd Rejonowy oparł się w tej mierze wielokrotnie na ogólnych stwierdzeniach i odwołaniach do okoliczności, które w istocie były w sprawie sporne. Sąd Rejonowy nie dokonał również oszacowania jakiego rozmiaru nakłady finansowe są obecnie konieczne na zaspokojenie usprawiedliwionych potrzeb powódki, jak również jak obowiązek łożenia na jej utrzymanie powinien być rozłożony pomiędzy jej rodziców. Tym nie mniej Sąd Okręgowy co do zasady podziela stanowisko Sądu I instancji, że potrzeby te znacznie wzrosły, a w konsekwencji powinno to pociągać za sobą wzrost obowiązku alimentacyjnego pozwanego.

W ocenie Sądu Okręgowego na utrzymanie powódki – (...) letniej młodej kobiety, która kontynuuje naukę w liceum ogólnokształcącym, która poważnie myśli i planuje studia medyczne, której zainteresowania ciągle się rozwijają, która ma prawo do zaspokajania swoich potrzeb kulturalnych oraz wypoczynku, a także która ma prawo żyć na poziomie adekwatnym do tego na jakim żyją jej rodzice potrzebna jest obecnie kwota około 2.500,- zł miesięcznie.

Zdaniem Sądu Rejonowego na koszty te składają się nie tylko koszty wyżywienia małoletniej, zakupu dla niej odzieży, obuwia, środków kosmetycznych, koszty zakupu pomocy naukowych, dodatkowe opłaty w szkole, koszty dodatkowych zajęć z angielskiego, koszty rozrywek i wypoczynku letniego, ale również część wydatków związanych

z utrzymaniem domu, w którym łącznie z matką zamieszkuje, część wydatków na utrzymanie samochodu.. Skarżący słusznie natomiast wskazał, iż koszty kredytu zaciągniętego na zakup domu, czy też koszty utrzymania drugiej nieruchomości posiadanej przez matkę powódki nie mogą być zaliczone jako koszty jej utrzymania. Są to wydatki na majątek byłej żony pozwanego i uzasadnianie nimi zwiększonych potrzeb powódki nie jest słuszne, choć trafnie Sąd Rejonowy zauważył, że te wydatki mogą wpływać na bieżące możliwości majątkowe matki powódki, która również powinna łożyć na jej utrzymanie.

Sąd nie podziela natomiast zarzutów skarżącego, iż koszty korepetycji nie mogą jeszcze być uwzględnione w zakresie potrzeb powódki. Jest faktem notoryjnym, iż w celu uzyskania dobrego wyniku na egzaminie dojrzałości – takiego który daje szansę dostania się na studia medyczne - ogromna większość młodzieży korzysta z dodatkowego dokształcania, i jest to proces kosztowny. Podnieść również należy, iż rozstrzygnięcie o alimentach powinno mieć walor trwałości – uwzględniać wydatki na utrzymanie uprawnionego w szerszej perspektywie czasowej, wyciągać z nich średnią, tak aby nie mnożyć postępowań sądowych. Stąd też nawet jeżeli małoletnia powódka w chwili orzekania nie uczęszczała jeszcze na dodatkowe zajęcia, lub jedynie faktu tego dostatecznie nie wykazała, koszt takich korepetycji należy uznać za usprawiedliwiony.

W rezultacie Sąd Rejonowy nie tylko nie przedstawił jakie są według jego ustaleń koszty utrzymania małoletniej, ale jeszcze w sposób niezasadny obciążył nimi w przeważającej części pozwanego. Tymczasem zdaniem Sądu Okręgowego sytuacja materialna matki powódki jest porównywalna z obecną sytuacją pozwanego, natomiast z uwagi na wiek i stopień dojrzałości córki nie może ona wywiązywać się ze swojego obowiązku alimentacyjnego już głównie tylko poprzez osobiste starania o jej utrzymanie, wychowanie i rozwój. Biorąc pod uwagę całokształt okoliczności sprawy Sąd Okręgowy uznał zatem, że pozwany powinien ponosić wydatki związane z utrzymaniem córki w 60 %, zaś resztę powinna pokrywać jego matka. Odnosząc powyższe proporcje do ustalonych kosztów utrzymania małoletniej powódki oznacza to, że zwiększony obowiązek alimentacyjny pozwanego powinien odpowiadać alimentom w wysokości po 1.500,- zł miesięcznie.

W następnej kolejności podnieść należy, iż zdaniem Sądu Okręgowego pomimo pewnych błędów Sąd I instancji słusznie i trafnie uznał, że możliwości zarobkowe pozwanego są na tyle wysokie, iż może on płacić zwiększone alimenty. Podkreślić przy tym należy, iż w przypadku dalszego zwiększania potrzeb powódki pozwanego stać jest nawet nałożenie alimentów w wysokości zasądzonej przez Sąd Rejonowy. W tym miejscu wskazać należy jedynie na pewne okoliczności, których nie wymienił, lub niedostatecznie zaakcentował Sąd Rejonowy, a które dowodzą, iż podwyższone alimenty odpowiadają możliwościom zarobkowym pozwanego.

Po pierwsze nawet przy uwzględnieniu faktu, iż dochody pozwanego w roku 2015, na które powołał się Sąd Rejonowy rzeczywiście były kwotą brutto, to po odjęciu podatku pozostaje kwota około 115.000,- zł, co daje ponad 9.000,- zł miesięcznie. Poza tym wskazać należy, że zmniejszenie dochodów pozwanego jakie miało miejsce w ostatnim okresie jest wynikiem podjętej przez niego decyzji, a zatem powinno być oceniane na gruncie reguły wyrażonej w art. 136 k.r.o. Nadto należy zauważyć, iż jak wynika z zeznań (informacyjnych) pozwanego ponosi on z obecną żoną po połowie koszty utrzymania zajmowanego mieszkania i wydatki związane z prowadzeniem wspólnego gospodarstwa domowego. Tymczasem należy zauważyć, że w ten sposób pozwany pośrednio utrzymuje dzieci obecnej żony, wobec których nie ma obowiązku alimentacyjnego. Pozwany jest właścicielem zaledwie ¼ mieszkania. Również część wydatków związanych z utrzymaniem mieszkania – w szczególności wydatki na energię elektryczną, wodę, ogrzewanie – powinna rozkładać się w istocie po równo pomiędzy wszystkich lokatorów. Pozwany ma oczywiście prawo ponosić takie wydatki w większym rozmiarze – jest to zrozumiałe w sytuacji, gdy wspólnie tworzą oni nową rodzinę, ale nie powinno to wpływać na zakres jego obowiązku alimentacyjnego wobec jego własnej córki. Podobnie wydatki czynione przez pozwanego na pomoc dla matki – według pozwanego jest to kwota rzędu 1.200,- zł miesięcznie, a więc wyższa od alimentów przed podwyższeniem – nie mogą odbywać się kosztem wydatków na dziecko. Obowiązek alimentacyjny wobec dziecka, które nie posiada własnych dochodów, wyprzeda obowiązek alimentacyjny wobec rodziców tym bardziej, że dysponują oni własnymi dochodami. Sąd I instancji trafnie zauważył za to, że pozwany nie łoży również już na utrzymanie drugiej córki. W konsekwencji stwierdzić należy, iż pomimo lakonicznego w tej mierze uzasadnienia

i szczupłości postępowania dowodowego Sąd Rejonowy doszedł do prawidłowego wniosku, iż możliwości zarobkowe pozwanego pozwalają na znaczne zwiększenie jego zaangażowania w utrzymanie córki.

W rezultacie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w pkt. I ten sposób, że ustalone tam alimenty obniżył do kwoty po 1.500,- zł miesięcznie. W konsekwencji Sąd zmienił także rozstrzygnięcie w pkt. 3 wyroku obniżając zasądzoną od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa opłatę sądową do kwoty 300,- zł. W pozostałej części Sąd oddalił apelację pozwanego jako niezasadną.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą orzeczona na podstawie art. 100 k.p.c.